

NVE

nve@nve.no
Att: Eilif Brodtkorp

Kontaktperson:
Svein Haugland

Deres referanse:
202006764-14 Arkiv
312

Vår referanse:
AEVK-S226

Dato:
29.05.2026

Manøvreringsreglement Laudal kraftverk, ÅEVKs kommentarer til høringsuttalelser

Vi viser til vår søknad om fastsettelse av endelig manøvreringsreglement for Laudal kraftverk, datert 18. desember 2025.

Å Energi Vannkraft (ÅEVK) vil med dette gi noen overordnede kommentarer til de høringsuttalelsene som NVE har lagt ut på saken på nve.no.

Vårt inntrykk er at høringspartene er enig med ÅEVK i at resultatene fra siste års overvåking tilsier at det reglementet som er praktisert de siste fem år er bedre enn det som ble bestemt i 2013. Vårt inntrykk er videre at mange av kommentarene som går på behov for mer kunnskap kan løses gjennom videre overvåking.

ÅEVK sin vurdering er at kunnskapsgrunnlaget er godt nok til å fastsette manøvreringsreglement, samtidig som vi anerkjenner at det fortsatt kan være behov for å overvåke effekten og utviklingen. Vi er positive til å ha en dialog med de lokale interessentene og myndigheter om en overvåkingsplan. Erfaringene tilsier at et samarbeid er positivt, og i motsatt fall mener vi standardvilkårene er egnet til å pålegge de undersøkelser som myndighetene mener er nødvendige.

Vi velger under å kommentere konkret på punktene i konklusjonen i Statsforvalteren sin oppsummering siden Statsforvalteren peker på noen tema som de mener må utredes, videreutvikles og evalueres før endelig manøvreringsreglement fastsettes. Vårt hovedinntrykk er at det Statsforvalteren peker på enten er ivarettatt i omsøkt reglement, er del av pågående prosesser og forskning og/eller tiltak som kan pålegges gjennom standard naturforvaltningsvilkår, med et mulig unntak for oppstart av smoltsesongen.

Punktene i Statsforvalters oppsummering er skrevet med fet skrift under.

Startpunkt slipp av vann for smolt må tilpasses tidlig vandrende smolt slik at også denne andelen (< 10 % andel smolt) ledes til minstevannføringsløpet når den har nådd dam Manflå. Modellen som det er henvist til i reglementsteksten predikerer 10% og 25 % utvandring, som igjen bestemmer lengde av smoltsesongen. Oppstart av smoltslippet har vært 4 døgn etter 25% utvandring basert på forventet antall dager som smolten bruker fra Hesså til inntaket.

Smoltfangsten i forbindelse årets smoltforsøk kan tyde på at oppstart burde vært noe tidligere enn 4 dager etter 25% utvandring slik praksis har vært. Vi vil be DNV som er engasjert for å overvåke fiskevandring over Dam Manflå, og NINA som var ansvarlig for årets smoltforsøk vurdere om

erfaringer fra i år tilsier at det bør gjøres en liten endring på dette. Vi vil holde NVE orientert om dette.

Endring kan justeres med å starte smoltslippet noe tidligere uten at det må justeres i reglementsteksten. En god løsning kan være å starte samme dag som 25 % utvandring predikeres, men foreslår at bestemmelsen bør være «senest 4 døgn etter 25% utvandring». Det vil være klokt å kunne tilpasse dette til best tilgjengelige kunnskap uten å måtte endre reglementet.

Når det gjelder sent vandrende smolt så har jo den også gode muligheter etter perioden med smoltslipp på grunn av kombinasjonen sommerslipp og ledegjerdet.

Sluttpunkt for slipp av vann forbi Laudal kraftverk må også sikre at andel sjøauresmolt som utvandrer gjennom minstevannføringsstrekningen er minst 90 %:

Se over.

Målet om at andel smolt som vandrer ut gjennom minstevannføringsstrekningen fra dam Manflå til Laudal skal være lik eller større enn 90% må formaliseres (mønsterpraksis):

Det er dokumentert at ledegjerdet som ble installert ved inntaket til Laudal kraftverk våren 2021 bidrar vesentlig til at færre smolt vandrer inn i kraftverket. Med de forbedringene som er gjort (utfylling og forlenging av grindene) forventes en ytterligere forbedring. Ifølge NINA er det «overveiende sannsynlig at de samlede tiltakene ved Laudal vil gjøre at mønsterpraksismålet med minst 90 % overlevelse for nedvandrende smolt vil bli nådd». Etter vår mening er kunnskapen vi nå har tilstrekkelig til å konkludere med at målsettingen er nådd. Vi vurderer det derfor som lite hensiktsmessig at mønsterpraksismålet formaliseres i reglementet slik Statsforvalteren peker på.

Det bør gjennomføres tiltak på minstevannføringsstrekningen mellom Kavfossen og Utløp Bjelland kraftverk, med fjerning/ombygging av terskler, økt vannhastighet og økt minstevannføring snarest mulig:

Dette er en egen prosess som pågår og som etter vår vurdering ikke er en del av saken om nytt manøvreringsreglement på Laudal. ÅEVK mottok nylig en utredning om dette temaet fra konsulent. Målsettingen vår er å søke NVE om tillatelse til terskelfjerning og biotoptiltak før sommeren og vi viser til eget brev om dette datert 4. november 2025.

Det må installeres temperaturloggere i elva på minstevannføringsstrekningene:

Dette er undersøkelser som kan pålegges, se over.

Ungfiskundersøkelser på minstevannføringsstrekningene må videreføres til det foreligger bedre sikkerhet for at redusert sommervannføring ikke påvirker produksjon og overlevelse negativt:

Dette er undersøkelser som kan pålegges gjennom standard naturforvaltningsvilkår. ÅEVK er i utgangspunktet innstilt på å fortsette med ungfiskundersøkelser.

Det må utvikles tiltak som sikrer at nedvandrende ål vandrer via minstevannføringsstrekningen:

NINA skriver i Rapport 2722 at det er sannsynlig at mye av nedvandringen av blankål skjer i episoder under flomepisoder der halvparten eller mer av vannet går forbi kraftverksinntaket. NINA skriver også at vi ikke har informasjon om ålens atferd ved inntaket og dammen, og lite

generell og relevant kunnskap om ålens atferd ved kraftverksinntak av den typen som det er ved Laudal. For å få mer kunnskap om dette skal det i 2026 gjennomføres telemetristudier av ål i Manflåvannet i regi av Flerbruksplan Mandalsvassdraget. Studien skal pågå over to utvandringssesonger og vil forhåpentligvis gi kunnskap om ålens vandring i området ved ledegjerdet og inntaket til Laudal kraftverk.

Det må utredes om varegrind etter mønsterpraksis som sikrer nedvandrende smolt og blankål, vil være den beste løsningen totalt sett:

Det å etablere mønsterpraksistiltak i form av finspilede, skråstilte varegrinder på eksisterende store elvekraftverk som Laudal er som kjent svært krevende. ÅEVK har derfor bidratt i utviklingen av tiltak som er realistiske å etablere på denne type kraftverk og som ivaretar prinsippene fra mønsterpraksis. Det er kjent at ålen ikke lar seg lede på samme måte som smolten. Pågående forskning på temaet vil kunne avdekke om ledegjerder som på Laudal kan ha effekt også på ål. Etter ÅEVK sin vurdering er forskning og utvikling av slike tiltak et mer hensiktsmessig spor å følge enn å utrede klassiske mønsterpraksis-tiltak slik Statsforvalteren peker på.

Hvis NVE ønsker mer informasjon eller utdyping på noen av punktene, håper vi dere tar kontakt.

Med vennlig hilsen
Å Energi AS

Eivind Hellerslien
Spesialrådgiver

Svein Haugland
Fagansvarlig miljø

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur.